

N. Raos*

Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada
Ksaverska cesta 2, p.p. 291
10 001 Zagreb

Bauk engleskog jezika

Kada sam odlučio napisati znanstveno-popularnu knjigu na engleskom jeziku (*The Cookbook of Life – New Theories on the Origin of Life*),^{1,2} koja je izašla 2018. godine u izdanju ovoga časopisa, vodio sam se dvjema mislima. Prva je misao bila da je rukopis dovoljno kvalitetan a tema dovoljno široka da bi mogla naći odjeka i među stranim čitateljima. Iz ovoga “i među stranim čitateljima” proizlazi pak ona druga misao: domaći čitatelji, barem oni koji se zanimaju za znanost, vrlo dobro vladaju engleskim jezikom, pa bi im u biti bilo svejedno na kojem je jeziku knjiga napisana, na hrvatskom ili na engleskom. Ali sam se prevario. Točnije, nisam se prevario – bolje bi bilo reći da sam se iznenadio.

Da budem sasvim konkretan. Ponudih knjigu jednom našem kolegi, postarijem znanstveniku, akademiku čak, a on će meni kako je tema zanimljiva, kako je knjiga sasvim sigurno dobro napisana (jer zna kako pišem), ali mu je muka čitati na engleskom. Ja se nađoh u čudu. Zar baš tako?

To govorim zato što je za mene kemijski studij, studij kemije na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu bio i studij engleskog jezika. Malo je onda, sedamdesetih godina, bilo fakultetskih udžbenika na hrvatskom, a i ti su bili zastarjeli. Teško je zaboraviti profesora organske kemije Dionisa Sunka, koji je počeo predavati organsku kemiju na sasvim nov, pravo rečeno američki način. I to sve pločom i (raznoboju) kredom. O udžbeniku nije trebalo raspravljati. “Hendrickson-Cram-Hammond”³ bila je naša biblija. Prve smo godine učili statičku (od 1. do 340. stranice), a druge godine dinamičku organsku kemiju (od 341. do 1251. stranice). Na ispitu su dolazili samo zadatci iz te knjige, pa tko je htio biti siguran da će (dobro) proći, nastojao ih je sve riješiti. Naravno, samo se po sebi razumjelo da će student barem dvaput, ako ne i tripot pročitati udžbenik. Pa kako onda ne bi naučio engleski jezik, tim više što je udžbenik pisan zaista lijepim stilom. O drugim udžbenicima na engleskom jeziku neću govoriti no bilo ih je dosta. Iz skripata ili zabilježaka s predavanja učilo se tek kad se moralo. A danas?

Evo što mi piše jedan sveučilišni profesor:

Već drugu godinu sjedim u povjerenstvima za komisijske ispite na našoj kemiji, za one koji su si dopustili doći do komisije. Ove je godine žena znala sve i prva koja je na komisiji dobila – 5. A mene su u to uvallili, jer nitko to nije htio, ići i blamirati se pred našim kemičarima sa svojim “znanjem” iz kemije. Ono što me ipak čudi je da ti studenti ne uče po nikakvom udžbeniku! Pitam ja naše kemičare (opća i anorganska) po čemu ta djeca uče. Kažu: “Po

našim predavanjima.” Jer oni, valjda, smatraju da je Filipović loš. Doduše, sad bi već trebao biti jako star, tj. zastario po konceptu izlaganja i usvajanja znanja, jer se temeljne stvari opće kemije nisu promijenile, ali bi morala postojati barem engleska knjiga na pr. kakav Chemistry for Life Sciences po kojoj bi se moglo učiti. Ništa!!! Ma, naravno da postoji, ali sve se, brate, uči iz predavanja, a i nastavnici to potiču. I još su mi neki rekli da je za trojčicu dovoljno znati sve iz Sikiričine “Kemije s vježbama”. To je možda istina, ali ipak ... udžbenika da nema za temeljni predmet, najtemeljniji! ... za opću kemiju????

Ovo je gore nego što sam mislio. Ne da studenti ne uče iz engleskog nego ni iz kakvog udžbenika! Što možeš naučiti iz predavanja? Predavanja služe (prava svrha) da studente zainteresiraju za predmet, da ih potaknu na samostalno učenje. Ne treba ni pokazivati ni dokazivati da se na predavanju ne može i ne treba reći sve što piše u udžbeniku. Štoviše, ispit se može spremirati i bez slušanja predavanja. Jedan takav student, i to takav da nije bio ni na jednom jedinom predavanju, bio je i Wilhelm Ostwald,⁴ kemičar kojeg poznajemo kao jednog od triju otaca fizičke kemije.

Ne zagovaram dakako takav oblik učenja, ne potičem studente da ne dolaze na predavanja. Hoću samo reći da je na fakultetu osnovno nastavno sredstvo udžbenik, dok su predavanja (sa zabilješkama ili bez njih) tek dodatak, putokaz u učenju. No što ćemo, citirane riječi našeg kolege svjedoče na kakve je niske grane pala fakultetska nastava. Razina srednje škole? Prije bih rekao osnovne.

Literatura

1. Ž. Kučan, Nenad Raos: *The Cookbook of Life (New Theories on the Origin of Life)*, Kem. Ind. 67 (5-6) (2018) 271, URL: <http://silverstripe.fkit.hr/kui/assets/Uploads/Prikaz-knjige-271.pdf>.
2. J. Matekalo-Draganović, Sjećanje na djetinjstvo. Knjiga našeg suradnika Nenada Raosa o postanku života, Hrvatski Fokus, 27. 4. 2018, URL: <http://www.hrvatski-fokus.hr/index.php/znanost/22685-sjecanje>.
3. J. B. Hendrickson, D. J. Cram, G. E. Hammond, *Organic Chemistry*, 3rd Ed., International Student Edition, McGraw Hill, London, 1970.
4. W. Ostwald, *Lebenslinien. Eine Selbstbiographie*, Klasing & Co, GMBH, Berlin, 1926.

* Dr. sc. Nenad Raos
e-pošta: raos@imi.hr